

همگام با استاد جواد محدثی و ۵ فراز طلایی از «اخلاق معاشرت» او

سلام می‌دهیم، لبخند می‌زنیم و گره‌از کار خلق می‌کشاییم

سیمین جم

در میان پژوهشگران و مؤلفان آثار مربوط به اخلاق، بی‌شک استاد جواد محدثی جایگاهی ویژه و ارزنده دارد و در میان آثار عدیده‌ای که در باره این موضوع تألیف و منتشر شده است کتاب «اخلاق معاشرت» ایشان گنجینه گرانبهایی است که خواندن آن برای هر مسلمانی از ضروریات است، از آن رو که در این کتاب هر آنچه دانستنش درباره اخلاق و رفتار

سلام یعنی از جانب من آسوده باش

بی‌شک پیوندهای اجتماعی نیازمند ابزارهایی برای «تحکیم» است، اما استوارسازی رشته‌های پیوند و دوستی با کلی گویی به دست نمی‌آید. باید نمونه‌های عملی و مصداق‌های خاص و روشن ارائه شود، تا مرزهای دوستی و پیوندهای عاطفی استوارتر گردد و پایدار بماند. سلام کردن و دست دادن یکی از این امور است. سلام، نام خدایت و تحیت الهی. سفارش پیامبر است و امامان. تا آنجا که فرموده‌اند: اگر کسی پیش از سلام، شروع به سخن کرد، جواب ندهید. وقتی دو نفر به هم می‌رسند، نگاه‌ها که به هم می‌افتد، چهره‌ها که

رو در رو قرار می‌گیرد، نخستین علامت صداقت و مودت و برادری، «سلام دادن» است و در بی‌آن، دست دادن و مصافحه. دست در دست، چون پیوند دو قلب. سلام در حقیقت اطمینان دادن به طرف مقابل است. هم که هم سلامتی و تندرستی تو را خواستارم، هم از جانب من آسوده باش و مطمئن که گزند بی به تو نخواهد رسید. من خیر خواه تو هستم، نه بدخواه و کینه‌ور و دشمن. سلام هم چنین نوعی درود و تحیت اسلامی است که دو مسلمان به هم می‌گویند. دو نفر را تصور کنید که به یکدیگر می‌رسند، آشنا دوست هم هستند. در این برخورد، بهتر است نخستین کلامشان چه باشد؟ [یا مناسب‌تر از سلام چیزی سراغ دارید؟ می‌رسیدند- حتی کودکان- ابتدا به او سلام می‌کرد، می‌خصوص در مورد سلام کردن به کودکان می‌فرمودند: «ببخ صفت است که تا زنده‌ام، آنها را رها نخواهم کرد، یکی هم سلام دادن به کودکان است، تا پس از من سنت گردد.» سلام دادن به دیگری نه تنها چیزی از قدر و جایگاه انسانی نمی‌کاهد و هیچ گونه ضرر و زیان مفادی، ابرویی و... ندارد، بلکه موجب آزر و صفاخشی است و خدایسند و سیره رسول (خالص) و روش و منش اولیای الهی است. به علاوه، نشان‌های از تواضع و فروتنی و نداشتن کبر است. انسان‌های متواضع، نه تنها زبان نمی‌بینند، بلکه عزت و محبوبیت هم پیدا می‌کنند.

بدون اجازه وارد نشو و نگاه نکن

این روزها متأسفانه قبح بدون اجازه وارد شدن به حریم خصوصی ریخته شده است. همین که مخابرات یک بسته پیام می‌فرستد نشان‌های از نقض حریم خصوصی است. سرک کشیدن به زندگی

دیگران در فضای مجازی هم که دیگر تبدیل به عادت شده است. بی‌شک نهاد خانواده، از مقدس‌ترین نهادهاست. خانواده و خانه، حد و حریمی دارد که باید رعایت شود و مورد تعدی و مززشکنی قرار نگیرد. تهاجم و تعدی به این حدود و حقوق، گاهی هم از طریق نگاه است که کنترل آن ضروری است. آنچه سبب بی‌پهلی چشم‌ها می‌شود، بی‌محابی آنهاست، یعنی شناختن حریم‌ها و مراعات نکردن حقوق شخصی دیگران و ورود به قلمرو ممنوع. چشم، گوهر ارزنده و نعمت عظیم الهی است و ارزش آن برابر با کل وجود و جان آدمی است، تا آنجا که اگر کسی دو چشم دیگری را کور کند، دیه کامل یک انسان بر عهده او است و دیه یک چشم، به قدر نصف دیه انسان است. چشم، با همه آرزشی که دارد، وقتی بی‌سر و بی‌محاسبه شود، از «پهنا» می‌افتد. این حرمت‌شکنی برای چشم‌های ناپاک، نهایت حرمت‌گذاری برای حقوق شخصی در زندگی خصوصی انسان هاست. بسیاری از گرفتاران به مفاسد اخلاقی‌از، از طریق کنترل نداشتن روی دید و نگاه به آن وادی

سبک زندگی

سبک زندگی۱۱۸۸۹۴۷۱

د

همانگونه که سلام آغازین رفتار حسنه انسان در تعامل با دیگران است، گام دوم نیز، رفتار و گفتار خوش است. بخشی از اخلاق نیکو، در خوشرویی متجلی است، بخشی در خوشخویی و بخشی هم در خوشگویی. شاید گیرا تر از حَسَن خلق، واژه‌ای نباشد که ترسیم‌کننده روحی زلال و طبیعی بلند و رفتاری جاذبه‌دار باشد

همانگونه که سلام آغازین رفتار حسنه انسان در تعامل با دیگران است، گام دوم نیز، رفتار و گفتار خوش است. بخشی از اخلاق نیکو، در خوشرویی متجلی است، بخشی در خوشخویی و بخشی هم در خوشگویی. شاید گیرا تر از حَسَن خلق، واژه‌ای نباشد که ترسیم‌کننده روحی زلال و طبیعی بلند و رفتاری جاذبه‌دار باشد

خونگرمی و صفا باشد. حریم انسان‌ها و حرمت همگان، محفوظ بماند و معاشرت‌ها ایمان نشست

خونگرمی و صفا باشد. حریم انسان‌ها و حرمت همگان، محفوظ بماند و معاشرت‌ها ایمان نشست گرفته از فرهنگ قرآنی و تعالیم مکتب باشد...» آنچه در این نوشته می‌آید مروری بر پنج فصل طلایی از این کتاب جامع اخلاق عملی است و نیز، آ‌ای دین به عالمی که حاصل تلاش و تکاپوی پژوهشی‌او مستحق استفاده همگان است. باشد که در ماه رمضان، ماه پرهیزگاری و خودسازی بر ایمان مفید باشد.

شکفته و باز با کسی روبه‌رو می‌شوید، در واقع کلید محبت و دوستی را به دست او داده‌اید. برعکس، چهره اخمو و ابروهای گره خورده و صورتِ درهم‌پسته، درجه از تلباط و صمیمیت را می‌بندد. اگر این خوشرویی و خنده‌روی با نیت پاک و الهی انجام گیرد، علاوه بر تأثیر محبت‌آفرین، حسنه و عبادت به حساب می‌آید. تبسم، مبدأ بسیاری از آشنایی‌ها و زداینده بسیاری از غم‌ها و کدورت‌هاست. شگفت از کسانی است که از این کار بی‌زحمت و رنج و خرج، که بر کات فراوان دارد، طفره می‌روند و به سختی حاضرند گل‌خنده مسرت را بر لبان خود و چهره‌دیگران بیافزینند. برخورد با چهره‌باز بادیدگان، آنان را آمانده‌تر می‌سازد. تادل به دوستی با شما بسپارند. وقتی با چهره شکفته و باز با کسی روبه‌رو می‌شوید، در واقع کلید محبت و دوستی را به دست او داده‌اید. هرمنند کسی است که بتواند غبار غم از خاطر‌ها بزداید. بعضی‌ها حضوری غم‌آفرین دارند، برخی هم محضری هم‌زد. گروه اخیراً، آیت لطف الهی‌اند که قدرشان ناشناخته‌است. اگر اولین برخورد ما با کسی، به گونه‌ای باشد که غم او را به شادی و نگرانی‌اش را به اطمینان مبدل سازد، درجه‌ای به دنیای صفا و سرور به رویش گشوده‌ایم.

شاخصه‌ها و نشانه‌های بی‌ادبی چیست؟ کسی که در برخورد با افراد مدام به استهزای دیگران و غیبت آنان مشغول است، آنکه یاهو دیگران را با یاهو و دشنامشان را در دانشم‌ی زشت‌تر پاسخ می‌دهد، آنکه در مجالس و محافل و عیادت یکدیگران و نظم و مقررات سکوت و نوبت را ند نمی‌کند، آنکه حاضر نیست به حرف دیگران گوش دهد، کسی که در گفت‌وگو جانب انصاف و حق را مراعات نمی‌کند، اینها همه نشانه‌هایی از فقدان ادب است. بی‌ادبی، در حقیقت بی‌اعتنایی به حقوق و شخصیت و حرمت انسان هاست.

مزاخ نباش و مردم آزاری نکن

در معاشرت‌ها همانگونه که هیچ عملی به اندازه خدمت یاری و کشودن گره از کار خلق جلب‌کننده دل‌ها و محبت‌ها نیست، هیچ عملی نیز به اندازه آزار و زحمت و آسیب‌رسانی، رسته‌های دوستی و علقه‌های مودت را از هم نمی‌کشد. هرچه ایجاد زحمت و مزاحمت برای هم فراهم شود، به همان مقیاس، رابطه‌ها تیره‌تر، دل‌ها جداتر از یکدیگر، دیدها نسبت به هم منفی‌تر و زندگی‌ها به رنج و یأس و سرخوردگی‌ها نزدیک‌تر و آمیخته‌تر خواهد بود. اما جلوه‌های مزاحمت چیست؟ حتماً افرادی را می‌شناسید که وجودشان، رفتارشان و زبانشان، برای شما در دسر تولید می‌کند و شما از دست و زبان آنان آسوده نیستید. آنکه آسایش دیگران را به هم مزند، «مزاحم» است. در واقع می‌توان گفت: مزاحم، از دایره اسلام بیرون است. این کلام صاحب شریعت و رسالت محمدی (ص) است. آنجا که به اصحاب خویش فرمودند: «ای‌شمارا خبردمه که «مسلمان» کیست؟ مسلمان کسی است که مسلمانان از دست و زبانش آسوده باشند.» فرقی نمی‌کند که این «سلب آسایش» و «آزاررسانی» با حرف باشد یا عمل، مادی باشد یا روحی، برای فرد باشد یا جامعه، از سوی فرد باشد یا جمع، شخصی باشد یا دولتی، در خانه باشد یا اجتماع. هر کسی به نحوی، در هر جا به گونه‌ای، زی‌را

تبسم، کلید محبت و دوستی است

همانگونه که سلام آغازین رفتار حسنه انسان در تعامل با دیگران است، گام دوم نیز، رفتار و گفتار خوش است. بخشی از اخلاق نیکو، در خوشرویی متجلی است، بخشی در خوشخویی و بخشی هم در خوشگویی. شاید گیرا تر از حَسَن خلق، واژه‌ای نباشد که ترسیم‌کننده روحی زلال و طبیعی بلند و رفتاری جاذبه‌دار باشد. چیزی که عنوان برجسته رفتار یک مسلمان است و معیار کمال ایمان یک مؤمن، آنگونه که رسول (خداص) نیز، به این فضیلت تعالی آراسته بود. در مواجهه دو نفر با یکدیگر، پیش از هر سخن و عمل، دو صورت با هم روبه‌رو می‌شود. مواجهه دو انسان با هم و کیفیت این رویرویی چهره‌ها، نقش عمده در نحوه گفتار و رفتار دارد و رمز گشایش قفل دل‌هاست. خوشرویی، هم در نگاه مطرح است، هم در لبخند. هم در گفتار آشکار می‌شود، هم در رفتار. چه بسا رابطه‌ها و دوستی‌هایی که با تشرویی و اخم کردن و عبوس شدن به هم خورده است. از سوی دیگر مبدأ بسیاری از آشنایی‌ها هم یک تبسم بوده است. وقتی با چهره

ادب مدالی بر سینه توست

از منظر اسلام بالاترین ثروت یک مسلمان ادب اوست. در برخورد‌ها چیزی به زیبایی و جذابیت ادب نمی‌رسد. باید آن را آموخت، به کار بست تا روابطی سالم و احترام‌آمیز و پایدار میان افراد حاکم شود. اما این صفت که سرمایه ارزشمند رفتاری انسان و رسالت پدر و مادر و مربی است بر چه پایه‌هایی استوار است؟ آیا یک خصلت درونی است؟ آیا رفتاری اجتماعی است یا حالتی روحی؟ رمز اینکه انسان از افراد مؤدب، خوشش می‌آید چیست؟ وقتی سخن از ادب به میان می‌آید، نوعی رفتار خاص و سنجیده با افراد پیرامون در نظر می‌آید. این رفتار که از تربیت شایسته نشئت می‌گیرد، به نحوه سخن گفتن، راه رفتن، معاشرت، نگاه، در خواست، سؤال، جواب و... مربوط می‌شود. امام صادق(ع) فرمودند: «پندم مرا به سه نکته ادب کرد. فرمود: هر کس با رفیق بد همنشینی کند، سالم نمی‌ماند و هر کس که مراقب و مقید به گفتارش نباشد پنشیمان می‌گردد و هر کس به جاهای بد، رفت و آمد کند، متهم می‌شود.» آنچه در این حدیث مطرح است، شایطه داشتن «دوستی» و «گفتار» و «معاشرت» است. دوست داری یا تو چگونه رفتار کنی؟ مگر نه اینکه می‌خواهی تورا با احترام یاد کنند؟ خوبی‌هایت را بگویند؟ نام و لقب زناحت بر تو نگذارند؟ مگر نه اینکه از تو همین و تحقیر و استهزای دیگران نسبت به خودت ناراحت و رنجیده می‌شوی؟ مگر نه اینکه دوست داری در جمع مردم، مورد تکریم و تشویق و توجه قرار گیری؟ یکی از نکات مهم مربوط به معاشرت، آن است که آنچه را در باره خود نمی‌پسندی، درباره دیگران هم روا ندانی و آنچه نسبت به خویش دوست می‌داری، برای دیگران هم بخواهی یا پسند دیگران کار دیگران زشت می‌شماری، برای خود نیز زشت بدانی. اگر از کارهای ناپسند دیگران انتقاد می‌کنی، همان کارها و صفات در تو نباشد. این نوعی «خودبا کردن» است و کسی به این موهبت دست می‌یابد که از فرزانگی و هوشیاری و عقلانیتی تیز و بصیر بر خوردار می‌شود. ادب مدالی است بر سینه صاحبش که چشم‌ها دل‌ها را خیره و فریفته می‌سازد. اما این همه از ادب گفتیم، چه خوب است از شناختن بی‌ادب و بی‌ادبی هم بگوئیم.

سبک‌مراقبت

سازوکارهای قانونی برای حفظ احترام و شخصیت ما

نگذاریم حرمتان را هتک کنند

زهرآهنربخش

همه ما انسان‌ها دارای حقوقی می‌باشیم که بر ایمان مهم بوده و از دیگران انتظار داریم تا حقوق فردی و اجتماعی‌مان محترم شمرده شده و نادیده گرفته نشود. خوش‌رویی، مهربانی، محبت، نوع‌دوستی و... از جمله صفاتی هستند که در تمام جوامع مورد پسند می‌باشند و در مقابل صفاتی نظیر کینه، حسادت، خشم، نفرت و... مورد نکوهش واقع شده و دارنده این صفات جایگاهی منفور در بین افراد جامعه داشته و هنجار شکن شناخته می‌شود. یکی از هنجارهای اجتماعی احترام به حقوق دیگران است که با کرامت انسانی از تلباط ننگاتنگی دارد. به این معنا که عدم رعایت آن به معنای هتک حرمت انسانی و با پیمان نمودن کرامت انسانی است، به همین خاطر شایسته است که هر انسانی با دیگران چنان رفتار کند که انسانیت طالب آن است در غیر این صورت مستوجب مجازات خواهد بود.

مجرم؟ از صفات پسندیده در دین اسلام گشاده‌رویی و خوش اخراقی است. اخلاق پسندیده مجموعه‌ای از فضایل انسانی است که به انسان زینت بخشیده و او را به رستگاری می‌رساند. نظم و انضباط در کارها، پرهیز از بیهوده گویی و حسن معاشرت با افراد جامعه از جمله فضایل اخلاقی است که سبب رعایت حقوق دیگران از منظر اخلاقی و اجتماعی می‌شود و دربردارنده فضایل دیگری نظیر راستگویی، برادری و اتحاد، مردم‌داری، امانتداری، رعایت حقوق خانواده و دیگر مجازات خواهد بود.

صیانت از حرمت مسلمانان در دین و قانون در لغتنامه دهخدا هتک حرمت به معنای شکستن حرمت، بی‌احترامی، رسوایی و بی‌آبرویی آمده است؛ هر نوع فعل که به صورت رفتار یا گفتار موجب خدشه‌دار شدن شخصیت و اعتبار شخص حقیقی یا حقوقی مورد خطاب شود که برخی مصداق آن مثل توهین و افترا شامل تعزیر و برخی مانند قذف مشمول حد می‌باشد.

انسان از جنبه‌های مختلف از برتری‌های بیشتری نسبت به دیگر موجودات برخوردار است و به طور ذاتی و فطری دستار کرامت و حفظ شخصیت، آبرو و نیازمند احترام است. همانطور که در قوانین حرمت جسان، مال و آسروی افراد مورد توجه قرار گرفته است در قرآن کریم نیز حرمت این موارد در آیات ۱۵۱ سوره انعام (جان آدمی)، ۱۸۸، سوره بقره (مال) آیات ۱۴۸، سوره نسا و ۲۳ سوره نور (عرض و آبرو) مطرح گردیده و از مردم خواسته شده با یکدیگر به نیکی سخن گفته و دور از تهمت و غیبت و افترا و صدای بلند و رفتار نفاخر آمیز عمل نموده و به یکدیگر احترام بگذارند.

بر اساس سنده ۶۰۸ قانون مجازات اسلامی توهین به افراد از قبیل فحاشی و استعمال الفاظ رکیک چنانچه موجب حد قذف نباشد موجب مجازات شلاق تا ۷۴ ضربه یا ۵۰ هزار تا یک میلیون ریال جزای نقدی خواهد بود. موضوع مواد ۶۹۷الی ۷۰۰ قانون مجازات اسلامی سال ۱۳۷۵ نیز به جرم افترای شغاهی و عملی، نشر اکاذیب و هجو کردن اشخاص اختصاص دارد.

یکی از موارد هتک حرمت انسان‌ها ورود به حریم شخصی و سوءاستفاده از آن می‌باشد، با گسترش استفاده از فضای مجازی و شبکه‌های ارتباطی نظیر تلگرام، اینستاگرام و... بسیار شاهد جرائمی مبنی بر مزاحمت و اخاذی می‌باشیم؛ اشخاصی که با هویت جعلی از طریق فضای سایبری مبادرت به مزاحمت‌های بی‌در پی افراد، ورود به حریم خصوصی و تهدید و اخاذی آنها به وسیله انتشار تصاویر خصوصی و بردن آبروی اشخاص در محل کار، تحصیل و زندگی را دارند. متأسفانه بسیاری از سایت‌ها نیز همانند سایت‌های همسرپایی به مکانی برای اخاذی افراد تبدیل شده که هیچ کدام از آنها دارای مجوز قانونی نمی‌باشند و به‌راحتی می‌توانند به اطلاعات شخصی و محرمانه افراد دست یابند و یا بدقت نموده و هویت پنهان اشخاص را در این فضا جدی بگیرند تا گرفتار افراد سوچو و فرصت‌طلب نگردند.

حفظ حرمت روز‌دهار واجب شرعی است
یکی دیگر از نکات قابل توجه در رابطه با رعایت حرمت اشخاص در ماه مبارک رمضان است. حفظ حرمت افراد روز‌دهار و حرمت این ماه ایجاد انضباط اجتماعی از نظر آلوده نشدن فضای شهر به روز‌خواری می‌باشد. لازم است در این ماه به عقیده اشخاص احترام گذاشته و نظم اجتماعی را رعایت نماییم و از روز‌خواری در ملاعام پرهیز کرده که از نظر قانونی ناهنجاری محسوب می‌شود و مجازات‌هایی را به دنبال دارد. یکی از ادابی که در ماه مبارک رمضان باید

از مسلمانی هستند.